

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์มาแล้วพบว่า ภายใต้กฎหมายระเบียบว่าด้วยการจัดการ
สินบนนำจับในคดีอาญาของไทย มีปัญหาที่ระบบยังสับสนไม่ชัดเจนจึงทำให้การจัดการไม่อาจที่
จะบรรลุผล ตามนโยบายอันเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมาย กล่าวคือระเบียบว่าด้วยการให้
สินบนนำจับในคดีอาญหลายฉบับ ยังมีได้มีการแบ่งแยกระหว่างการให้สินบนนำจับแก่ราษฎรผู้
ซึ่งชื้อขေးแส้นำไปสู่การจับกุมกับการให้รางวัลนำจับแก่เจ้าพนักงานผู้จับกุมออกจากกันอย่างชัด
เจนทำให้เกิดการสับสนและลักลั่นกันในทางปฏิบัติ ประกอบกับในระบบการจัดการสินบนนำ
จับทุกฉบับมุ่งเน้นการจัดการในแง่ของการจ่ายเงินหรือรางวัลนำจับเท่านั้น แทนที่จะมุ่งเน้น
การจัดการในแง่ของการตรวจสอบกลั่นกรองให้ชัดเจนในเนื้อหาให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือว่ามี
การชื้อขေးแสจริงและหรือมีการจับกุมตามสมควรแก่พฤติการณ์และกรณีแห่งความ
ผิดจริงสมควรแก่การที่จะได้รับสินบนหรือรางวัลนำจับ ยิ่งกว่านั้นจากการศึกษาวิจัยยังพบว่า
ระบบการจัดการสินบนหรือรางวัลนำจับยังมุ่งเน้นที่ผลทางดีมากกว่าการชื้อขေးแสหรือ
พฤติการณ์จับกุมของเจ้าพนักงาน กล่าวคือระเบียบทุกฉบับกำหนดว่าจะจ่ายสินบนนำจับเมื่อมี
การจับกุมหรือเปรียบเทียบปรับโดยเจ้าพนักงานหรือนักขาปรับโดยศาลแล้ว ในขณะที่เดียวกัน
จะจ่ายรางวัลนำจับต่อเมื่อมีการเปรียบเทียบปรับโดยเจ้าพนักงานหรือนักขาปรับโดยศาล
แล้ว ทั้ง ๆ ที่นโยบายกำหนดของเขตไว้เพียงเพื่อมีราษฎรมาชื้อขေးแส และเจ้าพนักงานจับกุม
แล้วเท่านั้น การที่ระเบียบปฏิบัติกำหนดเกินไปจากกรอบนโยบายการให้สินบนนำจับดังกล่าว
จึงทำให้ระบบการให้สินบนนำจับหรือรางวัลนำจับยืดเยื้อยาวก้าวล่วง ส่งผลกระทบต่อกระบวนการ
การยุติธรรมทางอาญา เพราะทำให้เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เข้าไปมี
ส่วนได้เสียในสินบนหรือรางวัลนำจับโดยไม่สมควร

ข้อเสนอแนะ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ภายใต้อำนาจหน้าที่ของการจัดการสินบนหรือรางวัลนำจับในคดีอาญาของไทย ควรแก้ไขโดยแบ่งแยกระหว่างการให้สินบนนำจับหรือรางวัลนำจับโดยชัดเจน กล่าวคือ ควรระบุให้ชัดเจนว่าสินบนนำจับให้แก่ราษฎร ผู้ซึ่งชั่งเขาส่งไปส่งการจับกุม ส่วนรางวัลนำจับนั้นให้แก่เจ้าพนักงานผู้จับกุม
2. การให้รางวัลนำจับแก่เจ้าพนักงานผู้จับควรมีแนวโน้มให้แคบลงเฉพาะความผิดที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง เฉพาะเรื่องในระยะสั้นเพราะในระยะยาวจะทำให้เจ้าพนักงานเห็นแก่ผลประโยชน์มากกว่าการปฏิบัติตามหน้าที่และเกิดความแก่งแย่งไม่ร่วมมือกัน ในขณะที่เดียวกันควรพัฒนาระบบและกระบวนการให้รัดกุมและมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อมิให้ระบบของการจัดการสินบนและรางวัลนำจับยืดเยื้อยาวช้าเกินไปในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ระบบการจัดการจึงควรสืบเสาะหาผู้ให้การชี้ชั่งเขาส่งโดยราษฎรหรือการจับกุมโดยชอบของเจ้าพนักงานผู้จับ ให้ถือว่ามิให้นำหนักหรือเหตุผลเพียงพอนที่จะรับสินบนนำจับหรือรางวัลนำจับได้แล้วแต่กรณี
4. เพื่อให้การจัดการสินบนนำจับหรือรางวัลนำจับชัดเจนในเนื้อหาว่ามีการชี้ชั่งเขาส่งโดยราษฎร หรือมีการจับกุมโดยเจ้าพนักงานจริง ควรมีมาตรการตรวจสอบกลั่นกรองดังนี้ คือ
 - ก. ในส่วนของการชี้ชั่งเขาส่งของราษฎรควรที่จะมีการตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงขึ้นก่อนการจับกุมเพื่อสืบสวนกลั่นกรองว่ามีการชี้ชั่งเขาส่ง และเขาส่งนั้นมีน้ำหนักน่าเชื่อถือว่ามีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันอาจนำไปสู่การจับกุมได้เป็นผลสำเร็จและสมควรที่จะจ่ายสินบนนำจับแก่ราษฎรผู้ชี้ชั่งเขาส่งได้
 - ข. สำหรับการจับกุมของเจ้าพนักงานผู้จับควรตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงขึ้นเพื่อตรวจสอบกลั่นกรองว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมีมูลความผิด และมีการจับกุมและผู้จับเป็นผู้จับกุมจริง โดยชอบตามสมควรแก่พฤติการณ์หรือกรณีแห่งความผิด และเป็นผู้สมควรที่จะได้รางวัลนำจับ

5. ควรกำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยของราษฎรผู้ชื้อเบาะแสหรือสายลับ โดยกำหนดให้ทั้งเบาะแสและผู้ชื้อเบาะแสเป็นความลับในชั้นสืบสวนของทางราชการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดเอกสิทธิ์แก่ราษฎรผู้ชื้อเบาะแส หรือสายลับที่ไม่ต้องนำตัวไปเป็นพยานเบิกความในชั้นศาล ซึ่งอาจจะได้รับอันตรายจากผู้ถูกกล่าวหาหรือพวกพ้องของผู้ถูกกล่าวหา เมื่อกำหนดมาตรการดังกล่าวแล้วก็ เชื่อว่าจะให้ราษฎรมีความเชื่อมั่นว่าจะได้รับความปลอดภัยและกล้าที่จะให้ข่าวหรือชื้อเบาะแสแก่ทางราชการมากขึ้น

6. สำหรับการให้รางวัลน่าจับในคดีความผิดตามกฎหมายจราจรทางบกควรมี มาตรการควบคุมตรวจสอบกล้องกรองภายในระบบในเรื่องการจับกุมและปรับให้เปิดเผย และชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยควรแก้ไขระเบียบให้มุ่งเน้นการควบคุม และบริการด้านการจัดการจราจรให้เป็นระเบียบและปลอดภัย ในการใช้รถใช้ถนนตามนโยบายการแก้ปัญหาการจราจรของรัฐบาลมากกว่าการมุ่งเน้นการจับกุม การจับกุมควรเป็นมาตรการสุดท้ายหากมีผู้ฝ่าฝืน และเมื่อมีการจับกุมหรือ เปรียบเทียบปรับความผิด เรื่องความสะดักและเปิดเผยแก่ผู้กระทำเป็นสำคัญ อาทิ เช่น การจัดนายตำรวจมีสถานที่ชั่วคราวเพื่อเปรียบเทียบปรับบริเวณทางร่วมทางแยกหรือการกำหนดให้มีการชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การเปรียบเทียบปรับรอบคอบชัดเจนและสะดักแก่ผู้กระทำผิดมากยิ่งขึ้น เชื่อว่าจะแก้ปัญหาได้ในระดับที่น่าพอใจ

อย่างไรก็ตามปัญหาการจราจรเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในทางปฏิบัติ เกิดจากปัจจัยหลายด้านทั้งในแง่ระบบ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ตลอดจนกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องจะต้องให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ และรวมรับซึ่งกันและกันอย่างถูกต้องและมีเหตุผล รวมทั้งการที่จะต้องปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายแม่บทด้วย จึงเห็นควรที่จะต้องหาการศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียด โดยเฉพาะ เพื่อทราบปัญหาที่แท้จริงเพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาต่อไป

ข้อเสนอนี้ดังกล่าวข้างต้นทั้ง 5 ประการ นั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการในแง่ของการที่จะทราบปัญหาเกี่ยวกับการให้สินบนน่าจับ และผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อสามารถกำหนดนโยบายทางอาญา และขั้นตอนการบริหารจัดการการกระบวนกรให้สินบนน่าจับให้ชัดเจนขึ้นและขจัดปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญายกไป ตลอดจนถึงสิ่งที่สนใจคดีและมุมมองแก่ประชาชนให้มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมว่าจะสามารถให้ความคุ้มครองและเป็นหลักประกันต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง และเกิดแรงจูงใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างแท้จริงมากยิ่งขึ้นแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย